मेधा सूक्तम् (तैत्तिरीय आरण्यक १०, ४१—४४)

Mēdhā Sūktam (taittirīya āraṇyaka 10, 41 – 44)

Mēdhā Sūktam et sa signification mot à mot

———————————

Le *Ṛgvidhāna* [4–96 & 97] conseille d’allaiter ou nourrir le nouveau-né en chantant les *mēdhā* & *śhraddhā sūkta-s*, afin que le bébé puisse acquérir les qualités que *śhraddhā* et *mēdhā dēvī-s* confèrent à l’enfant qui grandit. [Ces qualités sont une confiance en soi solide comme un roc et un esprit vif, analytique et incisif, assorti d’une mémoire presque photographique.]

———————————

मे॒धा दे॒वी जु॒षमा॑णा न॒, आगा᳚द्वि॒श्वाची᳚ भ॒द्रा सु॑मन॒स्य मा॑ना ।
त्वया॒ जुष्टा॑ नु॒दमा॑ना दु॒रुक्ता᳚न् बृ॒हद्व॑देम वि॒दथे᳚ सु॒वीरा᳚ः ॥
। मेधा । देवी । जुषमाणा । नः । आगात् । विश्वाची । भद्रा । सु-मनस्य-माना ॥
। त्वया । जुष्टा । नुदमाना । दुः-उक्तान् । बृहत् । वदेम । विदथे । सु-वीराः ॥

mēdhādēvī jușhamāṇā na , āgāād’viśh’vāchī bhad’rā sumanas’ya mānā ।
tvayā jușh’ṭā nudamānā duruk’tāān’ bṛhad’vadēma vidathē suvīrāāḥa ॥

। mēdhā । dēvī । jușhamāṇā । naḥa । āgāt । viśhvāchī । bhadrā । su-manasya-mānā ॥
। tvayā । jușhṭā । nudamānā । duḥu-uktān । bṛhat । vadēma । vidathē । su-vīrāḥa ॥

मेधा **mēdhā** = *mē dhārayati iti mēdhā*. Ce pouvoir qui soutient ma mémoire est *mēdhā* ॥ देवी **dēvī** = déesse (du son racine ‘*div*’ – litt. ceux qui ‘brillent’) ॥ जुषमाणा **jușhamāṇā** = satisfaite (de nous) ॥ नः **naḥa** = (de) nous ॥ आगात् **āgāt** = en venant ॥ विश्वाची **viśhvāchī** = omniprésente ॥ भद्रा **bhadrā** = bénéfique ॥ सु-मनस्य-माना **su-manasya-mānā** = bien disposée, avec une attitude positive

त्वया **tvayā** = (par) ta ॥ जुष्टा **jușhṭā** = (étant) satisfaite ॥ नुदमाना **nudamānā** = de la racine ‘*nud*’ – jacasser, parler à tort et à travers, faire du bruit ; aussi ‘écarter’ ॥ दुः-उक्तान् **duḥu-uktān** = orateurs aux paroles indésirables ॥ बृहत् **bṛhat** = remarquable ॥ वदेम **vadēma** = (tous) parlent ॥ विदथे **vidathē** = en connaissant (*mēdhā*) ॥ सु-वीराः **su-vīrāḥa** = *su* est la contraction de *sușhṭhu* = superbe, excellent. *vīrāḥa* = héroïque, courageux ; les deux ensemble signifient ‘les superbes héros’

Ô Mēdhā dēvī, tu viens à nous très heureuse, avec ta compassion omniprésente et ton attitude positive. (Ainsi) Elle nous confère ces mêmes qualités. Ta grâce accorde la connaissance. Même ceux qui font des bruits indésirables deviennent de sages et remarquables orateurs.

---

www.sivaveda.net

त्वया जुष्ट , ऋषिर्भवति देवि त्वया ब्रम्हाऽऽगत श्रीरुत त्वया ।

त्वया जुष्टश्चित्रं विन्दते वसु सा नो जुषस्व द्रविणो न मेधे ॥

। त्वया । जुष्ट । ऋषिः । भवति । देवि । त्वया । ब्रम्ह । आ । गत । श्रीः । उत । त्वया ॥

। त्वया । जुष्टः । चित्रम् । विन्दते । वसु । सा । नः । जुषस्व । द्रविणे । नः । मेधे ॥

tvayā jushʼṭa , ṛshirʼbhavati dēvitʼ tvayābʼ bramʼhā (ā)gataśhʼrīrutatʼ tvayāā ।

tvayā jushʼṭaśhʼchitʼramʼ vinʼdatē vasu sānō jushasʼvadʼ draviṇō na mēdhē ॥

। tvayā । jushṭa । ṛshiḥi । bhavati । dēvi । tvayā । bramha । ā । gata । śhrīḥi । uta । tvayā ॥
। tvayā । jushṭaḥa । chitram । vindatē । vasu । sā । naḥa । jushasva । draviṇē । naḥa । mēdhē ॥

त्वया **tvayā** = (par) ta ॥ जुष्ट **jushṭa** = satisfaction ॥ ऋषिः **ṛshiḥi** = sage ou 'visionnaire' de mantra védique ॥ भवति **bhavati** = devient ॥ देवि **dēvi** = déesse ॥ त्वया **tvayā** = (par) ta (satisfaction) ॥ ब्रम्ह **bramha** = *bramhajñānī* = celui qui connaît *bramhan* ॥ आ-गत **ā-gata** = devient ॥ श्रीः **śhrīḥi** = prospérité & abondance ॥ उत **uta** = aussi ॥ त्वया **tvayā** = (par) ta (satisfaction)

त्वया **tvayā** = (par) ta ॥ जुष्टः **jushṭaḥa** = être satisfaite ॥ चित्रम् **chitram** = le 'tableau', allusion à l'infinie variété de la Création ॥ विन्दते **vindatē** = acquiert (la connaissance) ॥ वसु **vasu** = richesse ॥ सा **sā** = elle ॥ नः **naḥa** = nous ॥ जुषस्व **jushasva** = en étant satisfaite ॥ द्रविणे **draviṇē** = par la richesse [le traducteur, dans le livre (R.K. Math), a écrit *draviṇē* au lieu de *draviṇaḥa*, pour une lecture plus appropriée] ॥ नः **naḥa** = nous ॥ मेधे **mēdhē** = Ô *Mēdhā*

Par ta grâce, on devient un ṛshi. Par ta grâce, on devient un bramhajñānī. Ta grâce engendre également la prospérité et l'abondance. Par ta grâce, on apprend à connaître la grande diversité de la Création, obtenant ainsi différents types de richesse, Ô Mēdhē !

मेधां म , इन्द्रो ददातु मेधां देवी सरस्वती ।

मेधां मे , अश्विनावुभावाधत्तां पुष्करस्त्रजा ॥

। मेधाम् । मे । इन्द्रः । ददातु । मेधाम् । देवी । सरस्वती ॥

। मेधाम् । मे । अश्विनौ । उभौ । आ । धत्ताम् । पुष्करस्त्रजौ ॥

mēdhāmʼ ma , inʼdrō dadātu mēdhānʼ dēvī sarasʼvatī ।

mēdhāmʼ mē , aśhʼvināvubhāvādhatʼtāmʼ pushʼkarasʼrajā ॥

। mēdhām । mē । indraḥa । dadātu । mēdhām । dēvī । sarasvatī ॥
। mēdhām । mē । aśhvinau । ubhau । ā । dhattām । pushkarasrajau ॥

मेधाम् **mēdhām** = Ô *mēdhā* ॥ मे **mē** = à moi ॥ इन्द्रः **indraḥa** = le dieu *Indraḥa*, qui contrôle les organes des sens ॥ ददातु **dadātu** = donne ॥ मेधाम् **mēdhām** = Ô *mēdhā* ॥ देवी **dēvī** = déesse ॥ सरस्वती **sarasvatī** = *sā rasēna sarati iva*, ce qui s'écoule (avec fluidité) comme le liquide = déesse de la parole ; appelée aussi *vāk śhakti*

मेधाम् **mēdhām** = Ô *mēdhā* ॥ मे **mē** = à moi ॥ अश्विनौ **aśhvinau** = les (deux) *aśhvins*, les dieux-médecins célestes ॥ उभौ **ubhau** = les deux ॥ आ-धत्ताम् **ā-dhattām** = établir & maintenir ॥ पुष्करस्त्रजौ **pushkarasrajau** = ornés de guirlandes de fleurs de lotus

Ô Indraḥa, accorde-moi mēdhā ! Ô Sarasvatī, accorde-moi mēdhā ! Ô aśhvins ornés de guirlandes de fleurs de lotus, établissez & maintenez cette mēdhā śhakti en moi !

अप्सरासु च या मेधा गन्धर्वेषु च यन्मनः ।
दैवीं मेधा सरस्वती सा मां मेधा सुरभिर्जुषताꣳस्वाहा ॥

। अप्सरासु । च । या । मेधा । गन्धर्वेषु । च । यत् । मनः ॥
। दैवीम् । मेधा । सरस्वती । सा । माम् । मेधा । सुरभिः । जुषताम् । स्वाहा ॥

ap'sarāsu cha yā mēdhā gan'dhar'vēṣhu cha yan'manaḥa |
daivīīm' mēdhā saras'vatī sā māām' mēdhā surabhir' juṣhatāges' svāhāā ||

| apsarāsu | cha | yā | mēdhā | gandharvēṣhu | cha | yat | manaḥa ||
| daivīm | mēdhā | sarasvatī | sā | mām | mēdhā | surabhiḥi | juṣhatām | svāhā ||

अप्सरासु **apsarāsu** = dans les *apsarās* (les *apsarās* sont les danseuses célestes, extrêmement charmantes, qui étaient envoyées sur Terre par le roi *Indraḥa* pour soumettre à la tentation les grands *tapasvī* (ascètes) sur le point d'acquérir quelque pouvoir divin.) || च **cha** = et || या **yā** = quelle qu'elle soit || मेधा **mēdhā** = *mēdhā* || गन्धर्वेषु **gandharvēṣhu** = dans les *gandharvas* (les ménestrels divins) || च **cha** = et || यत् **yat** = selon, conformément à || मनः **manaḥa** = mental

दैवीम् **daivīm** = Ô *dēvī* ! || मेधा **mēdhā** = *mēdhā* || सरस्वती **sarasvatī** = voir la strophe précédente || सा **sā** = elle || माम् **mām** = à moi || मेधा **mēdhā** = *mēdhā* || सुरभिः **surabhiḥi** = fragrance || जुषताम् **juṣhatām** = *juhōmi* = offrir au feu du *yajña* (intérieur ou extérieur) || स्वाहा **svāhā** = parole accompagnant l'acte d'offrir au feu du *yajña*

La mémoire des apsarā-s, les processus de pensées des gandharva-s, sois heureuse de me les accorder, Ô Sarasvatī – cette fragrance mentale même ! Svāhā !!

आ मां मेधा सुरभिर्विश्वरूपा हिरण्यवर्णा जगती जगम्या ।
ऊर्जस्वती पयसा पिन्वमाना सा मां मेधा सुप्रतीका जुषन्ताम् ॥

। आ । माम् । मेधा । सुरभिः । विश्व-रूपा । हिरण्य-वर्णा । जगती । जगम्या ॥
। ऊर्जस्वती । पयसा । पिन्वमाना । सा । माम् । मेधा । सु-प्रतीका । जुषन्ताम् ॥

ā māām' mēdhā surabhir' viśh'varūpā hiraṇ'yavar'ṇā jagatī jagam'yā |
ūr'jas'vatī payasā pin'vamānā sā māām' mēdhā sup'ratīkā juṣhan'tām ||

| ā | mām | mēdhā | surabhiḥi | viśhva-rūpā | hiraṇya-varṇā | jagatī | jagamyā ||
| ūrjasvatī | payasā | pinvamānā | sā | mām | mēdhā | su-pratīkā | juṣhantām ||

आ **ā** = venir || माम् **mām** = à moi || मेधा **mēdhā** = *mēdhā* || सुरभिः **surabhiḥi** = fragrance || विश्व-रूपा **viśhva-rūpā** = sous toutes les formes || हिरण्य-वर्णा **hiraṇya-varṇā** = à la teinte dorée || जगती **jagatī** = omniprésente || जगम्या **jagamyā** = suprêmement précieuse

ऊर्जस्वती **ūrjasvatī** = remplie d'énergie inspirante || पयसा **payasā** = par le lait || पिन्वमाना **pinvamānā** = énergisante (nourrissante) || सा **sā** = elle || माम् **mām** = à moi || मेधा **mēdhā** = *mēdhā* || सु-प्रतीका **su-pratīkā** = *suṣhṭhu pratīkā* = caractéristiques extrêmement favorables || जुषन्ताम् **juṣhantām** = heureuse de m'accorder

Elle vient avec sa grâce, apportant tout ceci : sa fragrance, son omniprésence, son éclat, son caractère suprêmement précieux, son énergie inspirante. Par le lait, elle accorde ces qualités nourrissantes et inspirantes ; ce faisant, elle me dote de ces mêmes caractéristiques favorables.

मयि मेधां मयि प्रजां मय्यग्निस्तेजो दधातु
मयि मेधां मयि प्रजां मयीन्द्र , इन्द्रियन्दधातु
मयि मेधां मयि प्रजां मयि सूर्यो भ्राजो दधातु ॥

। मयि । मेधाम् । मयि । प्रजाम् । मयि । अग्निः । तेजः । दधातु ।
। मयि । मेधाम् । मयि । प्रजाम् । मयि । इन्द्रः । इन्द्रियम् । दधातु ।
। मयि । मेधाम् । मयि । प्रजाम् । मयि । सूर्यः । भ्राजः । दधातु ॥

mayi mēdhām' mayip' prajām' may'yag'nis'tējō dadhātu
mayi mēdhām' mayip' prajām' mayīn'dra , in'driyan' dadhātu
mayi mēdhām' mayip' prajām' mayi sūr'yōb' bhrājō dadhātu ॥

। mayi । mēdhām । mayi । prajām । mayi । agniḥi । tējaḥa । dadhātu ।
। mayi । mēdhām । mayi । prajām । mayi । indraḥa । indriyam । dadhātu ।
। mayi । mēdhām । mayi । prajām । mayi । sūryaḥa । bhrājaḥa । dadhātu ॥

मयि **mayi** = à moi ॥ मेधाम् **mēdhām** = *mēdhā* ॥ मयि **mayi** = à moi ॥ प्रजाम् **prajām** = descendance ॥ मयि **mayi** = à moi ॥ अग्निः **agniḥi** = dieu du feu ॥ तेजः ***tējaḥa*** = ardent éclat ॥ दधातु ***dadhātu*** = donne

॥ **mayi** ॥ **mēdhām** ॥ **mayi** ॥ **prajām** ॥ **mayi** [cf ci-dessus] ॥ इन्द्रः **indraḥa** = roi des dieux, celui qui contrôle et régule les organes des sens ॥ इन्द्रियम् **indriyam** = organes des sens ॥ दधातु **dadhātu** = donne

॥ **mayi** ॥ **mēdhām** ॥ **mayi** ॥ **prajām** ॥ **mayi** [cf ci-dessus] ॥ सूर्यः **sūryaḥa** = dieu soleil ॥ भ्राजः **bhrājaḥa** = lumière ॥ दधातु **dadhātu** = donne

Ô ma mēdhā ! ***Accorde-moi ceci, ainsi qu'à ma descendance :***
De agniḥi – son ardent éclat ;
De indraḥa – des organes des sens et d'action fonctionnant parfaitement ;
Du soleil – sa qualité de tout illuminer.

Le *pada pāṭha* de la dernière ligne est proposé, car cette partie est également récitée dans le *Taittirīya samhitā*. Les chanteurs expérimentés peuvent chanter les *pada*, *krama*, *jaṭā* et *ghana pāṭhas* de cette ligne particulière.

Pada pāṭha pour mayi mēdhām mayi prajām (TS 3, 3, 1 – 7 to 9)

। मयि । मेधाम् । मयि । प्रजामितिप्र-जाम् । मयि । अग्निः । तेजः । दधातु ।
। मयि । मेधाम् । मयि । प्रजामितिप्र-जाम् । मयि । इन्द्रः । इन्द्रियम् । दधातु ।
। मयि । मेधाम् । मयि । प्रजामितिप्र-जाम् । मयि । सूर्यः । भ्राजः । दधातु ॥

। mayi । mēdhām । mayi । prajāmitip'ra-jām । mayi । ag'niḥi । tējaḥa । dadhātu ।
। mayi । mēdhām । mayi । prajāmitip'ra-jām । mayi । in'draḥa । in'driyam । dadhātu ।
। mayi । mēdhām । mayi । prajāmitip'ra-jām । mayi । sūr'yaḥa । bhrājaḥa । dadhātu ॥

Note : Certains chanteurs commencent par le mantra du *taittirīya upaniṣhad* « *yaśhchhandasāmṛṣhabhō viśhvarūpaḥa...* » en guise de *śhānti pāṭha* et terminent avec la *hamsa gāyatrī* à la fin du *mēdhā sūktam*. Ceux-ci ne sont pas présents avant et après le *mēdhā sūktam* dans la version d'origine de l'*āraṇyaka*.

(Nous sommes très attachés à l'exactitude et à la précision de chacun de nos documents.
Toute suggestion, correction ou remarque sera traitée avec gratitude, promptitude et respect.
Veuillez l'envoyer à Maunish Vyas : maunish *point* vyas *arobase* gmail *point* com)